Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Βελτίωση της ισότητας στην ΕΕ»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2023/C 75/09)

Εισηγήτρια: η κ. **Ozlem YILDIRIM**

Συνεισηγητής: ο κ. **Cristian PÎRVULESCU**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	20.1.2022
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	29.9.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.10.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	573
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	140/13/31

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει το προοίμιο του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ορίζει ότι «η Ένωση […] εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης». Υπογραμμίζει επίσης τη σημασία του άρθρου 20 του Χάρτη, όπου κατοχυρώνεται η αρχή της ισότητας όλων των ανθρώπων έναντι του νόμου.

1.2. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει εξάλλου ότι, ενώ η εφαρμογή της αρχής της ισότητας απαγορεύει τις διακρίσεις, προωθεί ταυτόχρονα τη συνεκτική εφαρμογή των κανόνων δικαίου.

1.3. Η ΕΟΚΕ προτρέπει ένθερμα το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή να συνεχίσουν να αναπτύσσουν την προστασία έναντι των διακρίσεων σε σχέση με την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, μεταξύ άλλων, εγκρίνοντας την πρόταση οδηγίας για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού ([1]).

1.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνιστά σταθερό θεμέλιο και ότι τα μέσα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να αναπτύσσονται ομοιόμορφα σε όλη την Ένωση. Επίσης, είναι αναγκαίο να συμπεριληφθούν όλες οι αλληλεπιδράσεις, όλα τα περιβάλλοντα και όλες οι καταστάσεις στις οποίες μπορεί να προκύπτουν διακρίσεις. Η διαφορετική νομική προστασία δημιουργεί απαράδεκτες ιεραρχίες μεταξύ των δικαίων και αφήνει χωρίς προστασία ολόκληρες κατηγορίες προσώπων.

1.5. Το υφιστάμενο ευρωπαϊκό σύστημα προστασίας βασίζεται ουσιαστικά στην ατομική προσφυγή των θυμάτων στη δικαιοσύνη και στην εκ μέρους τους επίκληση του δικαίου. Πλην όμως, πολλές μελέτες καταδεικνύουν ότι οι καταγγελίες και οι νομικές διαδικασίες δεν καθιστούν δυνατόν το να αντιμετωπιστεί η διαρθρωτική, διατομεακή και συστημική διάσταση των ανισοτήτων, και ότι η προσφυγή των θυμάτων στη δικαιοσύνη έχει ελάχιστο αντίκτυπο, στατιστικά αποτελεί σπάνια εξαίρεση και χρησιμοποιείται αποκλειστικά ως έσχατο μέσο ([2]).

1.6. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι περίπλοκες ανισότητες και διακρίσεις που προκαλούνται από τις κοινωνικές δομές είναι δυνατόν να εξαλειφθούν μόνο με συνεκτική και σύνθετη πολιτική, με συγκεκριμένα μέσα και μακροπρόθεσμη κινητοποίηση. Η ευαισθητοποίηση, η ορατότητα και η εκπαίδευση αποτελούν σημαντικούς μοχλούς που θα πρέπει να ενεργοποιηθούν σε όλες τις συνιστώσες της κοινωνίας.

1.7. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η προαγωγή της ισότητας και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να ενσωματωθούν σε ένα ευρύτερο κοινωνικό όραμα, που θα πολλαπλασιάσει και θα ενισχύσει τα εργαλεία με τα οποία τα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα υποστηρίζουν έμπρακτα τα άτομα και τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

([1]) COM(2008) 426.

([2]) Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, *Η ισότητα στην ΕΕ είκοσι χρόνια μετά την αρχική εφαρμογή των οδηγιών για την ισότητα*, Απρίλιος 2021.

1.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ πρέπει να συμμετάσχει ενεργά στην προώθηση της αναγνώρισης της γενικής αρχής της ισότητας και των θετικών υποχρεώσεων ισότητας ευκαιριών. Για τον σκοπό αυτόν, τα θεσμικά όργανα πρέπει να δρομολογήσουν την ανάπτυξη της επόμενης γενιάς μέτρων για την προαγωγή της ισότητας στην Ευρώπη.

1.9. Αν και η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις καθιστούν δυνατή τη διευκόλυνση της εκ μέρους πολλών πολιτών επίκλησης των δικαιωμάτων τους, υπογραμμίζει ότι αυτές οι εξελίξεις μπορούν στην πραγματικότητα να προκαλέσουν νέες ανισότητες και ότι, ως εκ τούτου, γεννούν νέες ανάγκες παρέμβασης για την παρακολούθηση και την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

1.10. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της ατομικής επιβάρυνσης που ενέχει η ένδικη διαδικασία, προκειμένου να αποκτήσει το ένδικο βοήθημα ισχύ αντίστοιχη με τις καταγγελλόμενες πρακτικές, και προκειμένου να καταστεί το νομικό πλαίσιο αποτελεσματική απειλή για την εξάλειψη των διακρίσεων, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της θέσπισης ενωσιακών προτύπων που θα διευκολύνουν την εφαρμογή συλλογικών δράσεων στα κράτη μέλη ώστε να βελτιωθεί τόσο η πρόσβαση στην ένδικη προσφυγή όσο και ο αντίκτυπός της στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προάσπιση της ίσης μεταχείρισης.

1.11. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Ένωση πρέπει να διασφαλίσει την ασφάλεια, την ίση μεταχείριση και την προστασία των πολιτικών, συνδικαλιστικών και συλλογικών φορέων από τις αρχές των κρατών μελών, ως απόρροια των αξιών της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και της μη διάκρισης λόγω πολιτικών απόψεων.

1.12. Πρέπει επίσης να βελτιωθεί η ικανότητα όλων των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως όσων ασχολούνται με την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να εργάζονται με τα υπάρχοντα νομικά μέσα και να συνεργάζονται με τους δημόσιους θεσμούς.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει το προοίμιο του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ορίζει ότι «η Ένωση […] εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης». Υπογραμμίζει επίσης τη σημασία του άρθρου 20 του Χάρτη, όπου κατοχυρώνεται η αρχή της ισότητας όλων των ανθρώπων έναντι του νόμου.

2.2. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει εξάλλου ότι, ενώ η εφαρμογή της αρχής της ισότητας απαγορεύει τις διακρίσεις, προωθεί ταυτόχρονα τη συνεκτική εφαρμογή των κανόνων δικαίου.

2.3. Σήμερα, οι πολλαπλές μορφές ανισότητας και η διατομεακή τους διάσταση αναγνωρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (συμπεριλαμβανομένων των ανισοτήτων μεταξύ φύλων, εθνοτήτων, κοινωνικών ομάδων, γενεών κ.λπ.).

2.4. Είκοσι και πλέον έτη μετά την έγκριση της συνθήκης του Άμστερνταμ, όλοι οι εθνικοί και ευρωπαϊκοί δείκτες καταδεικνύουν τη συνεχιζόμενη ύπαρξη δυσμενών διακρίσεων λόγω εθνοτικής καταγωγής, φυλής, φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού, απόψεων και πεποιθήσεων, αναπηρίας και ηλικίας, στον τομέα της απασχόλησης, στην πρόσβαση σε αγαθά, στην εκπαίδευση, καθώς και σε δημόσιες υπηρεσίες και στην κοινωνική προστασία.

2.5. Αυτή η συνεχιζόμενη ύπαρξη διακρίσεων οφείλεται κυρίως σε περίπλοκες διαδικασίες, που συχνά συσσωρεύονται, και είναι αποτέλεσμα ολοκληρωμένων διαδικασιών, καθώς και συστημάτων και κανόνων που παράγουν και αναπαράγουν άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις. Αυτός ο κυκεώνας πηγών ανισότητας δημιουργεί καταστάσεις που είναι επομένως συστημικές και αποτελούν πραγματικά εμπόδια για την προαγωγή της ισότητας ([3]).

2.6. Η ΕΟΚΕ, μέσω των μελών της, αλλά και από τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται απευθείας στα κράτη μέλη, διαπιστώνει επίσης επιδείνωση του γενικότερου κοινωνικού κλίματος, καθώς και αυξανόμενη διάδοση των συμπεριφορών που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος ευάλωτων ατόμων. Υπό αυτό το πρίσμα, είναι προφανώς αναγκαίο να αναληφθεί ταχεία και συντονισμένη δράση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.7. Εξάλλου, μετά από σχεδόν δύο χρόνια από την κρίση της νόσου COVID-19, αρκετές υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών, μεταξύ άλλων η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας ([4]), αποκαλύπτουν ανησυχητικά σημάδια επιδείνωσης των κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων. Η κρίση της νόσου COVID ενέτεινε τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και επηρέασε σημαντικά τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, μεταβάλλοντας την ικανότητά τους να διατηρούν και να δημιουργούν θέσεις απασχόλησης.

2.8. Ως εκ τούτου, οι φτωχές ή επισφαλείς κοινωνικές ομάδες είναι οπωσδήποτε περισσότερο ευάλωτες στις διακρίσεις, οι οποίες επιπροστίθενται σε άλλους παράγοντες ευαλωτότητας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την αναγκαιότητα να στοχευθεί η ιδιαιτερότητα αυτών των διακρίσεων και να αναπτυχθεί μια ισχυρή πολιτική καταπολέμησης των διακρίσεων εις βάρος των οικονομικά και κοινωνικά μειονεκτούντων πληθυσμών εντός της ΕΕ.

([3]) Mulder, J., Indirect sex discrimination in employment (Έμμεση διάκριση λόγω φύλου στην απασχόληση), Ευρωπαϊκό δίκτυο νομικών εμπειρογνωμόνων στον τομέα της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020.

([4]) Βλέπε ιδίως την 8η έκθεση της ΔΟΕ σχετικά με τον αντίκτυπο της συνεχιζόμενης κρίσης στην απασχόληση, Οκτώβριος 2021: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, *COVID-19:Παρατηρητήριο ΔΟΕ – 8η έκδοση*, 27 Οκτωβρίου 2021.

2.9. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι περίπλοκες ανισότητες και διακρίσεις που προκαλούνται από τις κοινωνικές δομές μπορούν να εξαλειφθούν μόνο με ισχυρή πολιτική, με συγκεκριμένα μέσα και μακροπρόθεσμη κινητοποίηση. Απαιτείται αυξημένη και σημαντική στήριξη για τους εθνικούς φορείς προώθησης της ισότητας και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση της ανεξαρτησίας τους και την αύξηση του προσωπικού τους και των οικονομικών τους πόρων. Η ευαισθητοποίηση, η ορατότητα και η εκπαίδευση αποτελούν σημαντικούς μοχλούς που θα πρέπει να ενεργοποιηθούν σε όλες τις συνιστώσες της κοινωνίας και των δημόσιων πολιτικών.

2.10. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η προαγωγή της ισότητας και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να ενσωματωθούν σε ένα ευρύτερο κοινωνικό όραμα, που θα πολλαπλασιάσει και θα ενισχύσει τα εργαλεία με τα οποία τα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα υποστηρίζουν έμπρακτα τα άτομα και τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

2.11. Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει την πλήρη στήριξή της στο νέο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και εκτιμά ότι υπάρχουν πολλά στοιχεία σύγκλισης με την προαγωγή της ισότητας, την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την καταπολέμηση των διακρίσεων ([5]). Για την επίτευξη των ανωτέρων στόχων χρειάζεται απαραιτήτως να στηριχθεί με προσοχή η εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου.

2.12. Σε συνέχεια των προηγούμενων γνωμοδοτήσεών της ([6]), η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλει η ΕΕ όσον αφορά την ισότητα των φύλων, την αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω εθνοτικής καταγωγής, φυλής ή ηλικίας, θρησκείας, απόψεων ή πεποιθήσεων, την προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+ και των ατόμων με αναπηρία, καθώς και την ένταξη των Ρομά και την προάσπιση των δικαιωμάτων των μεταναστών.

2.13. Όπως η ΕΟΚΕ έχει ήδη αναφέρει, ο Χάρτης περιέχει ένα δυναμικό ανεκμετάλλευτο από τα όργανα προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους. Είναι απαραίτητο να γίνουν βελτιώσεις ώστε να βελτιστοποιηθεί ο θετικός του αντίκτυπος στην προστασία, την πρόληψη, την προώθηση, την εφαρμογή και την επιβολή της αρχής της ισότητας ([7]).

2.14. Το υφιστάμενο ευρωπαϊκό σύστημα προστασίας βασίζεται ουσιαστικά στην ατομική προσφυγή των θυμάτων στη δικαιοσύνη και στην εκ μέρους τους επίκληση του δικαίου. Πλην όμως, πολλές μελέτες καταδεικνύουν ότι οι καταγγελίες και οι νομικές διαδικασίες δεν καθιστούν δυνατόν το να αντιμετωπιστεί η διαρθρωτική, διατομεακή και συστημική διάσταση των ανισοτήτων, και ότι η προσφυγή των θυμάτων στη δικαιοσύνη έχει ελάχιστο αντίκτυπο, στατιστικά αποτελεί σπάνια εξαίρεση και χρησιμοποιείται αποκλειστικά ως έσχατο μέσο ([8]).

2.15. Σήμερα, όσον αφορά την απασχόληση, η καταπολέμηση των διακρίσεων περιορίζεται μόνο στις περιπτώσεις που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (φύλο, φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, θρησκεία ή πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία ή γενετήσιος προσανατολισμός).

2.16. Επιπλέον, η προστασία βάσει του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και δημόσιες υπηρεσίες περιορίζεται στα κριτήρια της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής και της ισότητας των φύλων. Καμιά άλλη μορφή ανισότητας δεν αντιμετωπίζεται ως τέτοια, η δε προστασία έναντι των διακρίσεων ποικίλλει ανάλογα με το κριτήριο.

2.17. Σήμερα, η προστασία έναντι των διακρίσεων εντοπίζεται σε διαφορετικό επίπεδο εντός των κρατών μελών. Πράγματι, ορισμένα κράτη μέλη παρέχουν προστασία σε αγαθά και υπηρεσίες έναντι όλων των μορφών διακρίσεων που αναφέρονται στο άρθρο 19, ενώ άλλα παρέχουν προστασία πέρα από τα κριτήρια του εν λόγω άρθρου. Ως αποτέλεσμα, η προστασία έναντι των διακρίσεων, και συνεπώς η ισότητα, ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών.

2.18. Υπό το πρίσμα των ως άνω διαπιστώσεων πρέπει να καθοριστούν τα επόμενα βήματα ώστε να ξεπεραστούν οι υπάρχοντες περιορισμοί της εφαρμογής του μηχανισμού αποτελεσματικής προστασίας της ισότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με μια προοπτική ένταξης.

([5]) Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, COM(2021) 38 (ΕΕ C 374 της 16.9.2021, σ. 38).

([6]) Βλέπε ειδικότερα τις γνωμοδοτήσεις με θέμα «Η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία» (SOC/579) (ΕΕ C 367 της 10.10.2018, σ. 20), «Η κατάσταση των γυναικών Ρομά» (SOC/585) (ΕΕ C 110 της 22.3.2019, σ. 20), «Η διαμόρφωση του ενωσιακού θεματολογίου της περιόδου 2020-2030 για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία» (SOC/616) (ΕΕ C 97 της 24.3.2020, σ. 41), «Η διαχείριση της πολυμορφίας στα κράτη μέλη της ΕΕ» (SOC/642) (ΕΕ C 10 της 11.1.2021, σ. 7), «Ένωση ισότητας — Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025» (SOC/667) (ΕΕ C 286 της 16.7.2021, σ. 128), «Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027» (SOC/668) (ΕΕ C 286 της 16.7.2021, σ. 134), «Στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030» (SOC/680)
(ΕΕ C 374 της 16.9.2021, σ. 50 και *Το νέο στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά*.

([7]) Γνωμοδότηση με θέμα «Νέα στρατηγική για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων» (SOC/671) (ΕΕ C 341 της 24.8.2021, σ. 50).

([8]) Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Η ισότητα στην ΕΕ είκοσι χρόνια μετά την αρχική εφαρμογή των οδηγιών για την ισότητα*, όπ. π.

3. **Ειδικές παρατηρήσεις**

3.1. *Προώθηση της εδραίωσης μιας γενικής αρχής ισότητας στα κράτη μέλη*

3.1.1. Η τρέχουσα κατάσταση στην Ευρώπη αναδεικνύει το γεγονός ότι η αρχή της ισότητας είναι ένα όραμα που εξακολουθεί να απειλείται από σημαντικούς κινδύνους. Για παράδειγμα, η ίδια η Επιτροπή αναφέρει ότι κατά την πανδημία της COVID-19, η ισότιμη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη αποτέλεσε μια σημαντική πρόκληση στην Ευρώπη ([9]).

3.1.2. Σήμερα, ενώ ορισμένες χώρες της Ευρώπης μεταφέρουν τη γενική αρχή της ισότητας στο νομικό τους πλαίσιο, διασφαλίζοντας το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης στην κοινωνία των πολιτών, στις οικονομικές σχέσεις και στις σχέσεις με το κράτος, άλλες χώρες καταστέλλουν μόνο τις ρητά απαγορευόμενες από τον νόμο διακρίσεις, και δεν προβλέπουν καμιά θετική υποχρέωση εφαρμογής της αρχής της ισότητας ([10]).

3.1.3. Αυτή η απόκλιση δημιουργεί ένα σημαντικό χάσμα μεταξύ των πολιτών και των κατοίκων της Ευρώπης όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της αρχής της ισότητας, της προστασίας της από τον νόμο και των απαιτήσεων που επιβάλλονται για την αποτελεσματική εφαρμογή της.

3.1.4. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναγνωρίσει τις διαρθρωτικές δυσκολίες που παρακωλύουν την πλήρη εφαρμογή της αρχής της ισότητας, τις οποίες αποκαλύπτουν τα όρια των επιτευγμάτων και η έκταση των ανισοτήτων στην Ευρώπη σήμερα. Οι εθνικές οργανώσεις προώθησης της ισότητας και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε αυτήν τη διαδικασία συνεχούς αξιολόγησης.

3.1.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ένωση πρέπει οπωσδήποτε να υιοθετήσει μια φιλόδοξη πολιτική προαγωγής της αρχής της ισότητας και της ισότητας των ευκαιριών, σύμφωνα με τις αρχές που διακηρύσσει η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, κινητοποιώντας όλα τα πεδία αρμοδιότητάς της. Υπό αυτήν την έννοια, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη νέα πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που βασίζεται στα άρθρα 157 και 19 της Συνθήκης, η οποία επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα των εθνικών φορέων για την προώθηση της ισότητας και στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων, των πολλαπλών ρόλων και των ικανοτήτων τους.

3.1.6. Η Ένωση πρέπει να εφοδιαστεί με συγκεκριμένα μέσα ώστε να μετατρέψει τη γενική αρχή της ισότητας σε νομική αρχή ισχύουσα στο σύνολο των κρατών μελών, η οποία θα επιτρέπει να παρέχεται προστασία πέραν των ανισοτήτων μεταχείρισης που συνδέονται με τα επτά κριτήρια διάκρισης τα οποία προστατεύονται από το άρθρο 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η χρήση των διαρθρωτικών ταμείων θα ήταν, για παράδειγμα, ένα από τα αποτελεσματικά μέσα για την πραγματική εφαρμογή μέτρων κατά των διακρίσεων.

3.1.7. Η αναγνώριση της γενικής αρχής της ίσης μεταχείρισης, η δημιουργία θετικών υποχρεώσεων, καθώς και η αναγνώριση της συστημικής τους διάστασης αποτελούν μέσα βελτίωσης της καταπολέμησης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

3.2. *Καταπολέμηση των ανισοτήτων και των διακρίσεων που δημιουργούνται στον ψηφιακό τομέα*

3.2.1. Αν και η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι χάρη στις τεχνολογικές εξελίξεις διευκολύνεται η πρόσβαση πολλών πολιτών στα δικαιώματα, εκτιμά ότι αυτές προκαλούν στην πραγματικότητα νέες ανισότητες στην πρόσβαση στα δικαιώματα και τις υπηρεσίες, καθώς και νέες ανάγκες παρέμβασης προς προάσπιση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

3.2.2. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των κρατικών υπηρεσιών και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες (ιδίως στις υπηρεσίες πρώτης ανάγκης) έχει επιφέρει ριζική αλλαγή της σχέσης με τον χρήστη, εξαλείφοντας τα φυσικά εμπόδια, δημιουργώντας, ωστόσο, νέους ψηφιακούς φραγμούς. Εμποδίζει την πρόσβαση ορισμένων πολιτών σε δικαιώματα και υπηρεσίες, ιδίως όσων βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση ή σε αδυναμία ή αναπηρία, καθώς και της πλειονότητας των ηλικιωμένων ατόμων στο ευρωπαϊκό έδαφος ([11]).

3.2.3. Αυτές οι δυσλειτουργίες απαιτούν την ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων δημόσιων πολιτικών ψηφιακής ένταξης, καθώς και την καθιέρωση θετικών υποχρεώσεων για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς έναντι των χρηστών, συμπεριλαμβανομένης της εύκολης και δωρεάν πρόσβασης.

([9]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Αλληλεγγύη στον τομέα της υγείας:Μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας,* COM(2009) 567 final.

([10]) Crowley, N., *Making Europe More Equal:A legal duty?,* Equinet, 2016.

([11]) Défenseur des droits (Γάλλος Διαμεσολαβητής), *Dématérialisation et inégalités d'accès aux services publics* (Αποϋλοποίηση και ανισότητες πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες), 2019· *Dématérialisation des services publics: trois ans après, où en est-on?* (Αποϋλοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών: τρία χρόνια μετά, πού βρισκόμαστε;), 2022.

3.2.4. Πέρα από τις τεχνικές δυσκολίες της τεχνικής πρόσβασης, και σε σχέση με τα εργαλεία που προκύπτουν από τους αλγόριθμους ([12]) και τις βιομετρικές τεχνολογίες ([13]), η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι βρισκόμαστε αντιμέτωποι με νέες προκλήσεις όσον αφορά την παραβίαση των δικαιωμάτων και την εισαγωγή διακρίσεων.

3.2.5. Όπως επισημαίνεται στις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης ([14]) και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ([15]), οι αλγοριθμικές αποφάσεις συνεπάγονται εργαλεία λήψης αποφάσεων με μεροληπτικές διακρίσεις, που βασίζονται στην αναζήτηση της αυτοματοποιημένης αναπαραγωγής αποτελεσμάτων. Τα πιο συναφή νομικά μέσα για τον μετριασμό των κινδύνων διακρίσεων λόγω ΤΝ είναι η νομοθεσία για την απαγόρευση των διακρίσεων και η νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων. Εάν εφαρμοστούν αποτελεσματικά, αμφότερα τα νομικά μέσα θα μπορούσαν να συμβάλουν στην καταπολέμηση των παράνομων διακρίσεων.

3.2.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο έλεγχος αυτών των επιπτώσεων απαιτεί μια ισχυρή δημόσια πολιτική που θα εφαρμοστεί στο σύνολο της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς, καθώς και στους οικονομικούς παράγοντες εκτός Ευρώπης, επιβάλλοντας, σε συνέχεια της υπό έγκρισης νομοθεσίας για τις ψηφιακές υπηρεσίες, την εισαγωγή διαδικασιών ελέγχου των αυτοματοποιημένων αποφάσεων, επαλήθευσης των δεδομένων, αξιολόγησης, μελετών αντικτύπου και διόρθωσης στην ανάπτυξη και εφαρμογή αυτών των τεχνολογιών. Η έγκριση της οδηγίας για τις ψηφιακές υπηρεσίες μπορεί επίσης να συμβάλει στην παροχή λύσεων.

3.3. *Ανάπτυξη της προστασίας της ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων στον επαγγελματικό τομέα*

3.3.1. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την καθοριστική σημασία της απασχόλησης όσον αφορά την ένταξη και την υλοποίηση της υπόσχεσης για ισότητα για όλους.

3.3.2. Παρά την αρχική δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ισότητα των γυναικών στην απασχόληση, η σημερινή κατάσταση μας υπενθυμίζει ότι ανέκαθεν οι γυναίκες είναι οι πρώτες που υφίστανται τις συνέπειες των κρίσεων (οικονομικών, κοινωνικών υγειονομικών ή άλλων). Η επαγγελματική ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών παραμένει μια από τις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές χώρες. Με την κρίση της νόσου COVID-19, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών σημείωσε πτώση σε όλες τις ηλικιακές και επαγγελματικές κατηγορίες, πέφτοντας συνολικά στο 61,8 % ([16]).

3.3.3. Αυτές οι ανισότητες που συνδέονται με το φύλο επιπροστίθενται στις άλλες μορφές ανισοτήτων. Η έρευνα που διενέργησε η Eurostat το 2019 κατέδειξε ότι το 68 % των ατόμων με αναπηρία αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, έναντι 28,4 % του γενικού πληθυσμού ([17]). Το 21 % των ατόμων που αυτοπροσδιορίζονταν ως ΛΟΑΔ δήλωσαν ότι υφίστανται διακρίσεις στην εργασία, όπως και το 25 % των ατόμων με καταγωγή από το Μαγκρέμπ, την (υποσαχάρια) Αφρική ή Ρομά ([18]).

3.3.4. Το Ευρωβαρόμετρο του 2020 σχετικά με τις διακρίσεις δείχνει ότι το 59 % των Ευρωπαίων θεωρούν ως πρώτη αιτία διάκρισης την εθνοτική καταγωγή ή το χρώμα του δέρματος, οι δε μελέτες δείχνουν ότι αυτό έχει ιδιαίτερα σημαντικό αντίκτυπο στον τομέα της απασχόλησης, όπου επηρεάζει σημαντικά την ισότητα των ευκαιριών και την κοινωνική ένταξη. Θα πρέπει να εφαρμοστούν αποτελεσματικές μέθοδοι για τη διαπίστωση αυτών των διακρίσεων από τα δικαστήρια, όπως η μέθοδος Κλερκ, που αναγνωρίζεται από τα γαλλικά ανώτατα δικαστήρια, χάρη στην οποία καθίσταται δυνατή η σύγκριση της εξέλιξης της σταδιοδρομίας ατόμων που προσλήφθηκαν στο ίδιο επίπεδο ([19]).

3.3.5. Σήμερα, η ευρωπαϊκή πολιτική καταπολέμησης των διακρίσεων στην απασχόληση περιορίζεται σε ένα νομικό πλαίσιο που επιτρέπει να άγονται περιπτώσεις διάκρισης ενώπιον των δικαστηρίων, υποχρεώνοντας το πιθανό θύμα να επωμιστεί το πολύ μεγάλο βάρος της καταπολέμησης των διακρίσεων καθώς αυτό ασκεί ένα ή περισσότερα ένδικα βοηθήματα κατά του εργοδότη του, του παρόχου υπηρεσιών ή του κράτους.

([12]) Gerards, J. Xenidis, R., *Algorithmic discrimination in Europe* (Η αλγοριθμική διάκριση στην Ευρώπη), ευρωπαϊκό δίκτυο νομικών εμπειρογνωμόνων στον τομέα της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020.

([13]) Défenseur des droits (Γάλλος Διαμεσολαβητής), *Technologies biométriques: L'impératif respect des droits fondamentaux* (Βιομετρικές τεχνολογίες: Ο επιβεβλημένος σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων), 2021.

([14]) Συμβούλιο της Ευρώπης, Zuiderveen Borgesius, F, *Discrimination, intelligence artificielle et décisions algorithmiques* (Διακρίσεις, τεχνητή νοημοσύνη και αλγοριθμικές αποφάσεις), 2018.

([15]) Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Κατανοώντας το μέλλον:Τεχνητή νοημοσύνη και θεμελιώδη δικαιώματα*, 2021.

([16]) Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), *Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic* (Ισότητα των φύλων και κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19).

([17]) Eurostat, Income inequalities (Εισοδηματικές ανισότητες), 2019.

([18]) Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Η ισότητα στην ΕΕ είκοσι χρόνια μετά την αρχική εφαρμογή των οδηγιών για την ισότητα*, ό.π.

([19]) Chappe. V.A., La preuve par comparaison: méthode des panels et droit de la non-discrimination (Απόδειξη μέσω της σύγκρισης: μέθοδος των ομάδων και δικαίωμα στη μη διάκριση), Sociologies pratiques, 2011/2 αριθ. 23, σ. 45 ως 55, απόφαση-πλαίσιο του Défenseur des droits αριθ. 2022-139 της 31ης Αυγούστου 2022, ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο (τμήμα κοινωνικών διαφορών): 10/07/1998 αριθ. 90-41231, 04/07/2000 αριθ. 98-43285, 28/06/2006, αριθ. 04-46419.

3.3.6. Η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει εδώ και πολύ καιρό ότι οι διακρίσεις είναι προϊόν συλλογικών φαινομένων. Η ένδικη διαδικασία σε κάθε επιμέρους υπόθεση αποτελεί πολύ μεγάλη επιβάρυνση για τα θύματα. Το φαινόμενο της μη προσφυγής στη δικαιοσύνη για θέματα διακρίσεων είναι τεκμηριωμένο και μαζικό ([20]). Οι διακρίσεις στην απασχόληση αποτελούν αντικείμενο ελάχιστων δικαστικών διαφορών, οι δε προσφυγές στη δικαιοσύνη λόγω διακρίσεων στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Οι εξωδικαστικοί μηχανισμοί και οι διαδικασίες προαγωγής τησισότητας θα μπορούσαν να ενισχυθούν, όπως και η υποστήριξη της αφιλοκερδούς νομικής συνδρομής και των ένδικων διαδικασιών δημοσίου συμφέροντος.

3.3.7. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της ατομικής επιβάρυνσης που ενέχει η ένδικη διαδικασία, προκειμένου να αποκτήσει το ένδικο βοήθημα ισχύ αντίστοιχη με τις καταγγελλόμενες πρακτικές, και προκειμένου να καταστεί το νομικό πλαίσιο αποτελεσματική απειλή για την αντιμετώπιση των διακρίσεων, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της θέσπισης δικονομικών εργαλείων που θα διευκολύνουν την πρόσβαση στα δικαιώματα στο πλαίσιο των κρατών μελών, με την προσφυγή, για παράδειγμα σε μηχανισμούς συλλογικής δράσης που βελτιώνουν την πρόσβαση στην ένδικη προσφυγή όσο και τον αντίκτυπό της στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προάσπιση της ίσης μεταχείρισης.

3.3.8. Εξάλλου, εφόσον η Ευρωπαϊκή Ένωση προτίθεται να καταπολεμήσει αποτελεσματικά τις επαγγελματικές διακρίσεις, η ένδικη διαδικασία δεν είναι δυνατόν να αποτελεί τον μόνο τρόπο παρέμβασης έναντι των συλλογικών και συστημικών διακρίσεων.

3.3.9. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να διευρύνει το φάσμα των παρεμβάσεών της κατά των διακρίσεων πέραν της ένδικης προσφυγής, επιβάλλοντας τη χρήση εργαλείων πρόβλεψης που επιτρέπουν την εκ των προτέρων παρέμβαση κατά των ανισοτήτων, τη διόρθωση των πρακτικών και την αποτροπή των διακρίσεων.

3.3.10. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να αναπτυχθούν συγκρίσιμες πολιτικές για τις διακρίσεις που να βασίζονται σε όλα τα κριτήρια του άρθρου 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τον λόγο αυτόν, καλεί την Επιτροπή:

i) να δεσμευτεί, στο πλαίσιο της πολιτικής της για την απασχόληση και την καταπολέμηση των διακρίσεων, για την αποτελεσματική εφαρμογή των υφιστάμενων μέτρων ή να υιοθετήσει νέα μέτρα για την προαγωγή της ισότητας στην απασχόληση και να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας·

ii) να λάβει μέτρα για τη γενίκευση του ορισμού των διακρίσεων στην εργασία και να ενθαρρύνει τις υποχρεώσεις αξιολόγησης, υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης εκ μέρους των εργοδοτών·

iii) να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν πρακτικές κατά των διακρίσεων και υπέρ της ένταξης.

3.4. *Διεύρυνση και ενοποίηση του πεδίου της προστασίας κατά των διακρίσεων στην Ένωση*

3.4.1. Η ΕΟΚΕ προτρέπει ένθερμα την Ευρωπαϊκή Ένωση να συνεχίσει να αναπτύσσει την προστασία έναντι των διακρίσεων σε σχέση με την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, μεταξύ άλλων, εγκρίνοντας την πρόταση οδηγίας για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

3.4.2. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η προστασία κατά των διακρίσεων στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, όπως υφίσταται σήμερα, δημιουργεί μια ιεραρχημένη προστασία ανάλογα με τα κριτήρια και συνεπάγεται μια κατάσταση άνισης προστασίας των ατόμων που εμπίπτουν στα κριτήρια διάκρισης.

3.4.3. Παρότι η αρχή της αποφυγής των διακρίσεων αποτελεί πυλώνα της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση, όσο εκκρεμεί η έγκριση του σχεδίου της οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να εκπληρώσει την αποστολή της όσον αφορά την ισότιμη άσκηση των δικαιωμάτων στον ευρωπαϊκό δημόσιο χώρο.

3.4.4. Η ΕΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή να εφαρμοστεί κάθε δυνατό μέσο ώστε να εγκριθεί το σχέδιο οδηγίας, υπό μια μορφή στην οποία να ενσωματώνονται οι γενικές προτάσεις της όσον αφορά τη βελτίωση των τρόπων πρόσβασης στα δικαιώματα και στα ένδικα βοηθήματα, συμπεριλαμβάνοντας, ιδίως, μηχανισμούς που διευκολύνουν την πρόσβαση στα δικαιώματα μέσω της έγκρισης των διαδικασιών συλλογικής δράσης για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της αναγνώρισης της αρμοδιότητας των εθνικών οργανισμών να καταπολεμούν τις διακρίσεις.

3.4.5. Η ΕΕ θα πρέπει να εντείνει ακόμα περισσότερο τις προσπάθειες και τη συνεργασία της επιτόπου ώστε να εξασφαλίσει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+ γίνονται σεβαστά χωρίς εξαιρέσεις, ότι τα άτομα αυτά δεν υπόκεινται σε καμία δίωξη και ότι η συμμετοχή τους στη δημόσια ζωή ενισχύεται.

([20]) Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Η ισότητα στην ΕΕ είκοσι χρόνια μετά την αρχική εφαρμογή των οδηγιών για την ισότητα*, ό.π.

3.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ένωση πρέπει να συμμετάσχει ενεργά στην προώθηση της αναγνώρισης της γενικής αρχής της ισότητας και των θετικών υποχρεώσεων ισότητας ευκαιριών. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ πρέπει επίσης να υποστηρίξουν τις εθνικές οργανώσεις για την προώθηση της ισότητας και την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υιοθετώντας δεσμευτικά πρότυπα, ώστε να είναι αυτές σε θέση να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας.

3.6. *Ανανέωση της προστασίας έναντι των πολιτικών, συνδικαλιστικών και κοινωνικών διακρίσεων*

3.6.1. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι τα τελευταία χρόνια, παντού στην Ευρώπη, οι πολιτικοί ακτιβιστές, οι συνδικαλιστές (ή οι μετέχοντες σε ενώσεις εργαζομένων), καθώς και οι κοινωνικοί ακτιβιστές ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην άσκηση της ελευθερίας έκφρασης και δράσης, για παράδειγμα στην άσκηση του δικαιώματος διαδήλωσης προκειμένου να εκφράσουν τα αιτήματά τους ή να διαπραγματευτούν.

3.6.2. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τόσο η Ένωση όσο και τα κράτη μέλη πρέπει, σύμφωνα με τη νομοθεσία τους και τα ισχύοντα διεθνή μέσα, να διασφαλίσουν αποτελεσματικά την ασφάλεια, την ίση μεταχείριση και την προστασία των πολιτικών φορέων, των κοινωνικών εταίρων και των συλλογικών φορέων από τις αρχές των κρατών μελών, ως απόρροια των αξιών της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και της μη διάκρισης λόγω πολιτικών απόψεων.

3.6.3. Όλα τα κράτη μέλη έχουν επικυρώσει τη σύμβαση C087 της ΔΟΕ περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας συνδικαλιστικού δικαιώματος και τη σύμβαση C098 της ΔΟΕ περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγματεύσεως. Πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ο σεβασμός και η προώθηση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και του δικαιώματος οργάνωσης. Είναι σημαντικό να διεξαχθούν συζητήσεις σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο για τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλιστεί ότι οι εργαζόμενοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε συνδικαλιστική εκπροσώπηση και να ασκούν δικαιώματα όσον αφορά τη συλλογική οργάνωση και την ανάληψη συλλογικής δράσης ([21]). Σύμφωνα με τους διεθνώς αναγνωρισμένους κανόνες της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, η ΕΟΚΕ προτρέπει ένθερμα τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν, σύμφωνα με τη νομοθεσία τους, τα συστήματα εργασιακών σχέσεων και τις ισχύουσες διεθνείς πράξεις, την αποτελεσματική προστασία της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και του δικαιώματος οργάνωσης και συλλογικής διαπραγμάτευσης.

3.7. *Αποτελεσματική δράση των εθνικών θεσμικών οργάνων για την προαγωγή της ισότητας, την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την καταπολέμηση των διακρίσεων*

3.7.1. Η εφαρμογή των εθνικών και των ευρωπαϊκών κανονιστικών ρυθμίσεων σε αυτόν τον τομέα παρουσιάζει, πάρα πολύ συχνά, σημαντικούς περιορισμούς που σχετίζονται με τις νομικές, θεσμικές, οργανωτικές και οικονομικές πτυχές που χαρακτηρίζουν κάθε κράτος μέλος.

3.7.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή συγκεκριμένα σχέδια, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής στήριξης, για τη βελτίωση της ικανότητας των εθνικών θεσμικών οργάνων.

3.7.3. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να καταρτίσει ένα πρόγραμμα συνδρομής των εθνικών θεσμικών οργάνων που είναι αρμόδια για τον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σκοπό να βελτιώσει, να ενισχύσει και να εξορθολογίσει τις ικανότητές τους (δημιουργία, διαπίστευση και συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα), συμπεριλαμβάνοντας την ευαισθητοποίηση και τη γνώση, και ικανοποιώντας τις ειδικές ανάγκες κάθε ομάδας.

3.7.4. Η ικανότητα όλων των κοινωνικών φορέων και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως όσων ασχολούνται με την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να εργάζονται βάσει των υφιστάμενων νομικών μέσων και να συνεργάζονται με τους δημόσιους θεσμούς πρέπει επίσης να βελτιωθεί. Είναι αναγκαίο να στηριχθούν καλύτερα οι κοινωνικοί φορείς και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εξασφαλίζουν την πρόσβαση των θυμάτων διάκρισης στη δικαιοσύνη. Η υποστήριξη που τους παρέχεται μπορεί να λάβει την έμπρακτη μορφή εκπαίδευσης, ευαισθητοποίησης, μεταφοράς γνώσεων και ορθών πρακτικών, οικονομικής και οργανωτικής στήριξης, καθώς και προστασίας έναντι των επιθέσεων και των εκστρατειών δυσφήμισης.

3.7.5. Όπως έχει ήδη προτείνει στο παρελθόν, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένας αποτελεσματικός και προσβάσιμος μηχανισμός για τον εντοπισμό και την αναφορά των σωματικών και λεκτικών επιθέσεων, του εκφοβισμού και της παρενόχλησης –που σημειώνονται μεταξύ άλλων μέσω καταχρηστικών διαδικασιών– και της ρητορικής μίσους σε βάρος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα ([22]). Οσάκις οι επιθέσεις αυτές εξαπολύονται στον ψηφιακό τομέα, πρέπει να εντοπίζονται γρήγορα και να αποσύρονται οι σχετικές δημοσιεύσεις.

Βρυξέλλες, 26 Οκτωβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

([21]) Βλέπε επίσης τη γνωμοδότηση με θέμα «Αξιοπρεπείς κατώτατοι μισθοί σε ολόκληρη την Ευρώπη» (SOC/632), σημείο 4.5.3 και σημείο 4.5.6 (ΕΕ C 429 της 11.12.2020, σ. 159).

([22]) Γνωμοδότηση με θέμα: «Στρατηγική για την ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην ΕΕ» (SOC/671): ΕΕ C 341 της 24.8.2021, σ. 50.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες υπερψηφίστηκαν από το ένα τέταρτο τουλάχιστον των ψηφισάντων, απορρίφθηκαν στην πορεία των συζητήσεων (άρθρο 59 παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού):

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ 1

SOC/724 — Βελτίωση της ισότητας στην ΕΕ

Σημείο 3.3.7

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Γνωμοδότηση του τμήματος	Τροπολογία
Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της ατομικής επιβάρυνσης που ενέχει η ένδικη διαδικασία, προκειμένου να αποκτήσει το ένδικο βοήθημα ισχύ αντίστοιχη με τις καταγγελλόμενες πρακτικές, και προκειμένου να καταστεί το νομικό πλαίσιο αποτελεσματική απειλή για την αντιμετώπιση των διακρίσεων, η ΕΟΚΕ ***τάσσεται υπέρ της θέσπισης*** δικονομικών εργαλείων που θα διευκολύνουν την πρόσβαση στα δικαιώματα στο ***πλαίσιο των κρατών μελών***, με την προσφυγή, για παράδειγμα σε μηχανισμούς συλλογικής δράσης που ***βελτιώνουν*** την πρόσβαση στην ένδικη προσφυγή όσο και τον αντίκτυπό της στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προάσπιση της ίσης μεταχείρισης.	Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της ατομικής επιβάρυνσης που ενέχει η ένδικη διαδικασία, προκειμένου να αποκτήσει το ένδικο βοήθημα ισχύ αντίστοιχη με τις καταγγελλόμενες πρακτικές, και προκειμένου να καταστεί το νομικό πλαίσιο αποτελεσματική απειλή για την αντιμετώπιση των διακρίσεων, η ΕΟΚΕ ***ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εξετάσουν και, όπου χρειάζεται, να λάβουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν και να στηρίξουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη***. ***Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη θέσπιση*** δικονομικών εργαλείων που θα διευκολύνουν την πρόσβαση στα δικαιώματα ***στο οικείο κράτος μέλος***, με την προσφυγή, για παράδειγμα σε μηχανισμούς συλλογικής δράσης ***που μπορούν να βελτιώσουν*** την πρόσβαση στην ένδικη προσφυγή όσο και τον αντίκτυπό της στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προάσπιση της ίσης μεταχείρισης.

Αιτιολογία

Στην ομάδα μελέτης και στο τμήμα SOC δεν υπήρξε συμφωνία μεταξύ των τριών Ομάδων επί του θέματος. Το δικονομικό δίκαιο εμπίπτει παραδοσιακά στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, ως εκ τούτου, να μπορούν να αποφασίζουν εάν επιθυμούν να εισαγάγουν σε εθνικό επίπεδο συλλογικές δράσεις/συλλογικές προσφυγές ως εργαλείο για την επιβολή της αρχής της ισότητας. Αυτό θα επιτρέψει επίσης την προσαρμογή των εθνικών συστημάτων στις εθνικές πραγματικότητες. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι η συλλογική προσφυγή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 59

Ψήφοι κατά: 104

Αποχές: 13

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ 2

SOC/724 — Βελτίωση της ισότητας στην ΕΕ

Σημείο 3.3.10

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Γνωμοδότηση του τμήματος	Τροπολογία
Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να αναπτυχθούν συγκρίσιμες πολιτικές για τις διακρίσεις που να βασίζονται σε όλα τα κριτήρια του άρθρου 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τον λόγο αυτόν, καλεί την Επιτροπή:	Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να αναπτυχθούν συγκρίσιμες πολιτικές για τις διακρίσεις που να βασίζονται σε όλα τα κριτήρια του άρθρου 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τον λόγο αυτόν, καλεί την Επιτροπή:
— να δεσμευτεί, στο πλαίσιο της πολιτικής της για την απασχόληση και την καταπολέμηση των διακρίσεων, για την αποτελεσματική εφαρμογή των υφιστάμενων μέτρων ή να υιοθετήσει νέα μέτρα για την προαγωγή της ισότητας στην απασχόληση και να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας,	— να δεσμευτεί, στο πλαίσιο της πολιτικής της για την απασχόληση και την καταπολέμηση των διακρίσεων, για την αποτελεσματική εφαρμογή των υφιστάμενων μέτρων ή να υιοθετήσει νέα μέτρα για την προαγωγή της ισότητας στην απασχόληση και να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας,
— να λάβει μέτρα ***για τη γενίκευση*** του ορισμού των διακρίσεων στην εργασία και να ***ενθαρρύνει*** τις υποχρεώσεις αξιολόγησης, υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης ***εκ μέρους των εργοδοτών,***	— να λάβει μέτρα που συμβάλλουν στην αποτελεσματική χρήση του ορισμού των διακρίσεων στην εργασία, όπως ορίζεται στο δίκαιο της ΕΕ, και να παρέχει καθοδήγηση στους εργοδότες όσον αφορά τις υποχρεώσεις αξιολόγησης, υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης,
— να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν πρακτικές κατά των διακρίσεων και υπέρ της ένταξης.	— να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν πρακτικές κατά των διακρίσεων και υπέρ της ένταξης.

Αιτιολογία

Το σημείο αυτό αφορά την εφαρμογή πολιτικών που βασίζονται σε κριτήρια, όπως αυτά που ορίζονται στο άρθρο 19 της ΣΛΕΕ. Στα σημεία 3.4.1 (και 1.3) της γνωμοδότησης ήδη αναφέρεται ότι: «Η ΕΟΚΕ προτρέπει ένθερμα την Ευρωπαϊκή Ένωση να συνεχίσει να αναπτύσσει την προστασία έναντι των διακρίσεων σε σχέση με την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, μεταξύ άλλων, εγκρίνοντας την πρόταση οδηγίας για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.» Η τροπολογία αποσκοπεί στην τροποποίηση του κειμένου ώστε να υποδεικνύει τα μέτρα που χρειάζονται για την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή των κανόνων τις ΕΕ κατά των διακρίσεων.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 67

Ψήφοι κατά: 109

Αποχές: 11

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ 3

SOC/724 — Βελτίωση της ισότητας στην ΕΕ

Σημείο 3.4.4

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Γνωμοδότηση τμήματος	Τροπολογία
Η ΕΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή να εφαρμοστεί κάθε δυνατό μέσο ώστε να εγκριθεί το σχέδιο οδηγίας, υπό μια μορφή στην οποία να ενσωματώνονται οι γενικές προτάσεις της όσον αφορά τη βελτίωση των τρόπων πρόσβασης στα δικαιώματα και στα ένδικα βοηθήματα, ***συμπεριλαμβάνοντας, ιδίως,*** μηχανισμούς που διευκολύνουν την πρόσβαση στα δικαιώματα μέσω της έγκρισης των διαδικασιών συλλογικής δράσης για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της αναγνώρισης της αρμοδιότητας των εθνικών οργανισμών να καταπολεμούν τις διακρίσεις.	Η ΕΟΚΕ ζητά από το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή να εφαρμοστεί κάθε δυνατό μέσο ώστε να εγκριθεί το σχέδιο οδηγίας, υπό μια μορφή στην οποία να ενσωματώνονται οι γενικές προτάσεις της όσον αφορά τη βελτίωση των τρόπων πρόσβασης στα δικαιώματα και στα ένδικα βοηθήματα, ***δίνοντας παράλληλα στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποφασίζουν σχετικά με τους*** μηχανισμούς που διευκολύνουν την πρόσβαση στα δικαιώματα μέσω της έγκρισης των διαδικασιών συλλογικής δράσης για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της αναγνώρισης της αρμοδιότητας των εθνικών οργανισμών να καταπολεμούν τις διακρίσεις.

Αιτιολογία

Στην ομάδα μελέτης και στο τμήμα SOC δεν υπήρξε συμφωνία μεταξύ των τριών Ομάδων επί του θέματος. Το δικονομικό δίκαιο εμπίπτει παραδοσιακά στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, ως εκ τούτου, να μπορούν να αποφασίζουν εάν επιθυμούν να εισαγάγουν σε εθνικό επίπεδο συλλογικές δράσεις/συλλογικές προσφυγές ως εργαλείο για την επιβολή της αρχής της ισότητας. Αυτό θα επιτρέψει επίσης την προσαρμογή των εθνικών συστημάτων στις εθνικές πραγματικότητες. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι η συλλογική προσφυγή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 60

Ψήφοι κατά: 114

Αποχές: 11

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ 4

SOC/724 — Βελτίωση της ισότητας στην ΕΕ

Σημείο 1.10

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Γνωμοδότηση τμήματος	Τροπολογία
Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της ατομικής επιβάρυνσης που ενέχει η ένδικη διαδικασία, προκειμένου να αποκτήσει το ένδικο βοήθημα ισχύ αντίστοιχη με τις καταγγελλόμενες πρακτικές, και προκειμένου να καταστεί το νομικό πλαίσιο αποτελεσματική απειλή για την εξάλειψη των διακρίσεων, ***η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της θέσπισης*** ενωσιακών προτύπων που θα διευκολύνουν την εφαρμογή συλλογικών δράσεων ***στα κράτη μέλη*** ώστε να βελτιωθεί τόσο η πρόσβαση στην ένδικη προσφυγή όσο και ο αντίκτυπός της στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προάσπιση της ίσης μεταχείρισης.	***Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εξετάσουν και, όπου απαιτείται, να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου*** να αντιμετωπιστεί ***ή να μετριαστεί*** το ζήτημα της ατομικής επιβάρυνσης που ενέχει η ένδικη διαδικασία, προκειμένου να αποκτήσει το ένδικο βοήθημα ισχύ αντίστοιχη με τις καταγγελλόμενες πρακτικές, και προκειμένου να καταστεί το νομικό ***τους*** πλαίσιο αποτελεσματική απειλή για την εξάλειψη των διακρίσεων***. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη θέσπιση*** ενωσιακών προτύπων που θα διευκολύνουν την εφαρμογή συλλογικών δράσεων ***στο οικείο κράτος μέλος*** ώστε να βελτιωθεί τόσο η πρόσβαση στην ένδικη προσφυγή όσο και ο αντίκτυπός της στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προάσπιση της ίσης μεταχείρισης. ***Για να διευκολυνθεί η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τα διάφορα εθνικά νομοθετικά πλαίσια στον τομέα. αυτό.***

Αιτιολογία

Στην ομάδα μελέτης και στο τμήμα SOC δεν υπήρξε συμφωνία μεταξύ των τριών Ομάδων επί του θέματος. Το δικονομικό δίκαιο εμπίπτει παραδοσιακά στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, ως εκ τούτου, να μπορούν να αποφασίζουν εάν επιθυμούν να εισαγάγουν σε εθνικό επίπεδο συλλογικές δράσεις/συλλογικές προσφυγές ως εργαλείο για την επιβολή της αρχής της ισότητας. Αυτό θα επιτρέψει επίσης την προσαρμογή των εθνικών συστημάτων στις εθνικές πραγματικότητες. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι η συλλογική προσφυγή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 65

Ψήφοι κατά: 113

Αποχές: 8